

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de psihologie

CURRICULUM
la unitatea de curs

Psihologia creativității

Ciclul I - studii superioare de licență

Codul și denumirea domeniului general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Codul și denumirea specialității: 0313.1 Psihologie

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

lect.univ., Lilia Nacai

BALȚI, 2018

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de psihologie

Procesul-verbal nr. 8 din 27.03.2018

Șeful Catedrei de psihologie: conf.univ. dr., Silvia BRICEAG

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Procesul-verbal nr. 7 din 24.05.2018

Decanul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Conf.univ. dr., Lora CIOBANU

1. Informații de identificare a cursului

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Catedra de psihologie

Domeniul general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Domeniul de formare profesională la ciclul I: Psihologie

Denumirea specialității / programului de master: Psihologie

Administrarea unității de curs: Psihologia creativității

Codul unității de curs / modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea Orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminarii	laborator	studiu individual		
S.06.A. 144	4	60	30	30	-	30	examen	romana

Anul de studii și semestrul în care se studiază: Anul III, semestrul VI

Statutul: disciplină de specialitate, la alegere

2. Integrarea cursului în programul de studii

Curriculum-ul disciplinei Psihologia creativității este predestinat studenților de la specialitatea Psihologie. Disciplina universitară Psihologia creativității contribuie la pregătirea profesională a viitorilor psihologi prin antrenarea lor studiul mai aprofundat al caracteristicilor esențiale a creativității, a opticii diferitor școli psihologice față de problema creativității, a proiectării modalităților de cercetare a creativității și de intervenție a psihologului în vederea dezvoltării și stimulării creativității.

3. Competențe prealabile: de proiectare și aplicare a instrumentelor psihologice, a modalităților de cercetare a fenomenelor psihice; de proiectare a programelor de intervenție a psihologului în vederea dezvoltării fenomenelor psihice; de abordarea a clientului prin prisma particularităților de vîrsta.

4. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei și utilizarea acestora în comunicarea profesională.

CP2. Proiectarea și realizarea unui demers de cercetare prin abilități de control și inovație în domeniul psihologiei.

CP3. Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în psihologie.

CP4. Evaluarea psihologică a individului, grupului și organizației.

CP5. Proiectarea și realizarea intervențiilor psihologice.

CP6. Relaționarea și comunicarea interpersonală specifică domeniului psihologiei prin valorificarea informațiilor, vizînd varii contexte socio-umane și de identitate națională.

CT1. Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii și deontologiei profesionale în cadrul propriei strategii de muncă.

CT3. Identificarea oportunităților de formare continuă și valorificarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru propria dezvoltare.

5. Finalitățile cursului

După definitivarea cu succes a cursului *Psihologia creativității* studentul va fi capabil:

1. Să înțeleagă caracteristicile esențiale ale creativității, fazele procesului creator și a diferențele dintre creativitate și inteligență, creativitate și rezolvarea problemelor;
2. Să explice corelația – gândire divergentă, gândire convergentă, motivație, caracter, afectivitate, temperament, aptitudini, vîrsta, sex, familie, școală și creativitatea individului;
3. Să proiecteze și să aplice instrumente psihologice, modalități de cercetarea creativității la adulți și copii;
4. Să proiecteze modalități de intervenție a psihologului în vederea dezvoltării și stimulării creativității;
5. Să dezvolte atitudini responsabile față de domeniul științific;
6. Să respecte diferențele de vîrstă, gen, religie, cultură, orientare sexuală în activitatea profesională;
7. Să respecte strict normele etice în activitatea profesională și se angajează continuu în dezvoltarea personală și profesională ;
8. Să adopte un comportament creativ în viață și în profesie;
9. Să conștientizeze necesitatea de a interveni precoce și sistematic, pe traseul nostru ontogenetic, în scopul activării și îmbogățirii potențialului creativ al oricărui om, ca sursă majoră de împlinire și evoluție.

6. Conținutul cursului:

Definiții ale creativității. Dimensiunile creativității. Criterii de diferențiere a activității creatoare de cea reproductivă. Niveluri ale creativității. Abordări ale creativității: teoria psihanalitică a creativității, teoria asociaționistă a creativității, teoria gestaltistă a creativității, teoria behavioristă a creativității, teoria existențială(umanistă) a creativității teoria culturală a creativității teoria factorială a creativității. Fazele procesului creator: prepararea, incubația, iluminarea, verificarea.

Dinamica factorială a creativității: factorii psihologici, intelectuali, factori nonintelectuali, aptitudini speciale, factori abisali. Factori biologici: ereditatea, vârsta, sexul, sănătatea mintală, Factori sociali: condiții socio-economice și culturale, condiții educative (familia, școala). Formele creativității: creativitatea individuală și de grup. Creativitatea de grup: sarcina de rezolvat, structura (compoziția grupului), aspecte psihosociale, organizarea și funcționarea grupului, personalitatea conducătorului de grup. Psihodiagnosticul creativității: metode și tehnici pentru psihodiagnosticul creativității la copii: analiza produselor activității; studiul de caz (case study); metoda aprecierii (interevaluării) și autoaprecierii (autoevaluării); metoda testelor. Condiții de aplicare a metodei testelor (vârsta, atmosfera, alegerea testelor, cotearea rezultatelor). Metode și tehnici pentru psihodiagnosticul creativității la adulți: metoda biografică; metoda longitudinală; metoda caselor de evaluare (assessment house). Detectare și predicție. Stimularea creativității. Factorii frenatori ai creativității. Metode de stimulare a creativității: metode destinate personalității creatoare, metode destinate produsului creator (Braistormingul, Sinectica, Metoda Philips 6-6, Discuția Panel, Metoda Delphi, Metoda Frisco). Rolul psihologului în dezvoltarea personalității creatoare. Elaborarea și promovarea programelor de dezvoltare/stimulare a creativității. Exigențe privind elaborarea programelor de dezvoltare a creativității (structură, conținut, modalități de prezentare).

Distribuirea modulară a cursului

N/o	Unitățile tematice ale cursului	Nr. de ore 30/30			
		Frecvență la zi			
		prelegeri		Seminare	
	Tema conform planului (puncte e reper, aplicații practice p/u seminare).	Aud.	Lucr. Indiv	Aud.	Lucr. Indiv
		30	30	30	30
	1. Noțiuni introductive 1.1. Delimitări conceptuale 1.2. Definiții ale creativității 1.3. Dimensiunile creativității 1.4. Criterii de diferențiere a activității creatoare de cea reproductivă 1.5. Niveluri ale creativității.	2	2	2	2

	Aplicații practice: - Analiza SWOT: „Perspective de dezvoltare a psihologiei creativității” - Analiza Anexa 1 – Definiții ale creativității- din Munteanu, Anca. <i>Incursiuni în creatologie / A. Munteanu.– Timișoara, 1994. –362 p.</i> - Elucidați raportul dintre creativitate - înțelepciune. (referat) - Elucidați raportul dintre creativitate rezolvarea de probleme. (referat)				
	2. Abordări ale creativității 2.1. Teoria psihanalitică a creativității 2.2. Teoria asociaționistă a creativității 2.3. Teoria gestaltistă a creativității 2.4. Teoria behavioristă a creativității 2.5. Teoria existențială(umanistă) a creativității 2.6. Teoria culturală a creativității 2.7. Teoria factorială a creativității Aplicații practice: - Analizați contribuții recente în abordarea creativității. - Analizați avantajele și limitele fiecărei teorii. - Elaborarea referatului pe tema <i>Concepte psihanalitice privind creativitatea</i> - <i>Dezbateri pe tema: Creativitate și cunoaștere: confruntarea teoriilor.</i>	2	2	2	2
	3. Fazele procesului creator 3.1. Fazele procesului creator 3.2. Prepararea 3.3. Incubația 3.4. Iluminarea 3.5. Verificarea Aplicații practice:	2	2	2	2

	- <i>Tehnica 3-6-3 (3 idei de bază, 6 argumente la aceste idei, 3 aplicații practice);</i>				
4	4. Dinamica factorială a creativității 4.1. Factorii psihologici a) Factori intelectuali b) Factori nonintelectuali c) Aptitudini speciale d) Factori abisali 4.2. Factori biologici 1.1.1.1. Ereditatea 1.1.1.2. Vîrsta 1.1.1.3. Sexul 1.1.1.4. Sănătatea mintală 4.3. Factori sociali a) Condiții socio-economice și cultural b) Condiții educative i. Familia ii. Școala <i>Aplicații practice:</i> 1. <i>Realizați o schemă grafică care să cuprindă cele trei categorii de factori ai creativității, fiecare dintre acestea cu elementele lor componente, concomitent cu produsul lor și notele sale definitorii.</i> - <i>Elaborarea referatului pe tema Profesorul creativ- elev creativ</i> - <i>Comentați citatul autorului A. Beaudot (1969, apud Roco, M., 2005) ”scoala contemporana traditionala este o scoala a imitatiei, a linistii si a conformismului”.</i>	6	6	6	6
	5. Formele creativității 5.1. Creativitatea individuală și de grup	2	2	2	2

	a) Sarcina de rezolvat b) Structura(compoziția grupului) c) Aspecte psihosociale d) Organizarea și funcționarea grupului e) Personalitatea conducătorului de grup Aplicații practice: - Analizați și prezentați și alte forme ale creativității: creativitatea științifică și tehnică, literară, artistică. - Elaborați un proiect de organizare a unui grup creativ conform exigențelor în domeniu.				
	6. Psihodiagnosticul creativității 6.1. Metode și tehnici pentru psihodiagnosticul creativității la copii a) Analiza produselor activității; b) Studiul de caz (case study); c) Metoda aprecierii (interevakiării) și autoaprecierii (autoevaluării); d) Metoda testelor. Condiții de aplicare a metodei testelor (vârsta, atmosfera, alegerea testelor, cotarea rezultatelor) 6.2. Metode și tehnici pentru psihodiagnosticul creativității la adulți a) Metoda biografică; b) Metoda longitudinală; c) Metoda caselor de evaluare (assessment house); 6.3. Detectare și predicție Aplicații practice: 1. Antrenarea în administrarea instrumentelor psihologice de psihodiagnostic al creativității la copii, apelînd la sursele: a) Roco, Mihaela. <i>Creativitate și inteligență emoțională</i> / Mihaela Roco. – Iași : Polirom, 2001. – 248 p. (a se vedea începînd cu p. 205)	6	6	6	6

	b) Dinica, Margareta. <i>Teste de creativitate / Margareta Dinica. – București: Paideia, 2015. – 214 p.</i> 2. Administrarea și interpretarea rezultatelor testului: a) <i>Cît de creativ sînteți?; Care este vîrsta creativității dv.? (Psihoteste. Edit. III, coor. Adina Chelcea. – București, 2002. – p.9-24</i> c) <i>Stiluri de personalitate creatoare (adaptat după C.G. Jung și D. Kolb); Stiluri de inovație (traducere și adaptare de M. Roco după W.C.Miller); (Roco, Mihaela. Creativitate și inteligență emoțională / Mihaela Roco. – Iași : Polirom, 2001. – 248 p. (a se vedea începînd cu p. 216)</i> 3. Analizați articolul Roco, Mihaela. <i>Testarea disponibilității pentru antrenamentul creativ / M. Roco // Revista de psihologie : Ser. nouă. – 1992. - Nr 2. - P. 135-144.</i> 4. Analizați <i>Scala de evaluare cu ancore comportamentale a creativității -metodă de interevaluare (SEAT CREAT)</i>				
	7. Stimularea creativității 7.1. Factorii frenatori ai creativității 7.2. Metode de stimulare a creativității 7.2.1. Metode destinate personalității creatoare 7.2.2 Metode destinate produsului creator (Braistormingul, Sinectica, Metoda Philips 6-6, Discuția Panel, Metoda Delphi, Metoda Frisco) 7.4. Rolul psihologului în dezvoltarea personalității creatoare Aplicații practice: 1. Realizarea tehnicilor de identificare și conștientizare a blocajelor creativității și potențialului creativității în depășirea situațiilor problematice: <i>Stimularea gradului de activism; Eliminarea obstacolelor (după E. Raudsepp); Lista lucrurilor care ne „sîcîie” (după E. Raudsepp); din sursa Roco, Mihaela. Creativitate și inteligență emoțională /</i>	6	6	6	6

	Mihaela Roco. – Iași : Polirom, 2001. – 248 p. (a se vedea începînd cu p. 231) 2. Comentăți <i>Lista frazelor inhibitoare pentru creativitate</i>; și <i>Lista expresiilor ucigașe</i>; din sursa Munteanu, Anca. Incursiuni în creatologie / A. Munteanu.–Timișoara, 1994. –362 p. 3. Antrenamente în utilizare a metodelor de stimulare a produsului creator (Braistormingul, Sinectica, Metoda Philips 6-6, Discuția Panel, Metoda Delphi, Metoda Frisco) în cadrul cursului și orelor.				
	8. Elaborarea și promovarea programelor de dezvoltare/stimulare a creativității – 2/10 ore 8.1.Exigențe privind elaborarea programelor de dezvoltare a creativității (structură, conținut, modalități de prezentare). 8.2. Promovarea unei sedințe din program în sala de curs. Aplicații practice: - Promovarea unei sedințe din program în sala de curs; - Reflectii, analiză, discuții, optimizarea activității;	4	4	4	4

7. Strategii didactice

Curs: expunerea, exemplul demonstrativ, dezbateri, sinteza cunoștințelor, descoperire dirijată

Seminar: dezbateri, clarificare conceptuală, activități de grup, descoperire dirijată, sinteza cunoștințelor.

8. Activități de studiu individual

Timpul total (ore pe semestru) al activităților de studiu individual dirijat pretinse studentului			
1. Descifrarea și studiul noțiunilor de curs	4 ore	8. Pregătire prezentări orale	6 ore
2. Studiu după manual, suport de	4 ore	9. Pregătire examinare finală	4 ore

curs			
3. Studiul bibliografiei minimale indicate	8 ore	10. Consultații	2 ore
4. Documentare suplimentară în bibliotecă	6 ore	11. Documentare pe teren	2 ore
5. Activitate specifică de pregătire seminar și/sau laborator	6 ore	12. Documentare pe INTERNET	2 ore
6. Realizare teme, referate, eseuri, traduceri etc.	8 ore	13. Alte activități Elaborarea programelor de dezvoltare a creativității	4 ore
7. Pregătire lucrări de control	4 ore		
TOTAL ore studiu individual (pe semestru)	60 ore		

9. Evaluare

Evaluare : (*forma, formula, exigente regulament, chestionar pentru proba evaluare finală, tematica tezelor de an*)

Evaluarea curentă – lucrări de control, răspunsuri orale la seminarii, prezentarea produselor activităților individuale și de grup.

Evaluare finală -examen în formă scrisă. În procesul de evaluare curentă și finală se va ține cont de exigențele stipulate în Regulamentul de evaluare, aflat în vigoare la USARB.

10. Bibliografie selectivă:

Pentru inițierea în curs:

1. Munteanu, Anca. Incursiuni în creatologie / A. Munteanu.–Timișoara, 1994. –362 p. – ISBN 973-96780-0-9.
159.9 / M95
2. Popescu, Gabriela. Psihologia creativității / G.Popescu.–București : Ed. Fundației "România de Mâine", 2004. – 144 p. – ISBN 973-582-838-3.
159.9 / P81
- 3.Roco, Mihaela. Creativitate și inteligență emoțională / Mihaela Roco. – Iași : Polirom, 2001. – 248 p. – (Collegium. Psihologie / coord. de Adrian Neculau). – ISBN 973-683-654-1. – Bibliogr. p.201-203.
159.9 / R63
4. Roco, Mihaela. Testarea disponibilității pentru antrenamentul creativ / M. Roco // Revista de psihologie : Ser. nouă. – 1992. - Nr 2. - P. 135-144.
- 5.Stoica-Constantin, Ana. Creativitatea pentru studenți și profesori / A. Stoica-Constantin; pref. de C. Crețu. –Iași : Inst. European, 2004 (Tip. Euronovis). – 247 p. : il., tab. –

(Universitaria. Psihopedagogie ; 69).– ISBN 973-611-307-8.–Bibliogr. p. 237-247.
159.9 / S88

6. Dinica, Margareta. Teste de creativitate / Margareta Dinica. – București: Paideia, 2015. – 214 p.

Lecturi de aprofundare

1. Balahur, D. Creativitatea - o nouă perspectivă : Psihologia creativității / D.Balahur // Psihologia. - 1994. - Nr 2. - P. 2-4; Nr. 4. - P. 2-4.
2. Fotescu, Valentin. Psihopedagogia creativității / V. Fotescu. – București : Pro Universitaria, 2014. – 198 p. – ISBN 978-606-26-0038-9.
3. Morărașu, Laura Monica. Rolul inteligenței emoționale în dezvoltarea creativității : Lucrare metodică - șt. / L. M. Morărașu ; referent șt.: Lăcrămioara Mocanu. –Bacău : Rovimed Publ., 2012. – 120 p.– ISBN 978-606-583-341-8.
4. Nicola, Gr. Creativitate și ecologie mintală : Psihologia creativității / Gr. Nicola // Psihologia. - 1993. - Nr 4. - P. 6-8.
5. Nicola, Gr. Gîndirea productivă : Psihologia creativității / Gr. Nicola // Psihologia. - 1993. - Nr 1. - P. 22-23.
6. Plucher, Jonathan A. Abordările psihometrice ale cercetării creativității umane / Jonathan A. Plucher, Joseph S. Renzulli// Manual de creativitate - Iași. - 2005. - P. 49-80.
7. Runco, Mark A. Studii experimentale de creativitate/ Mark A. Runco, Shawn OkudaSakamoto// Manual de creativitate. – Iași, 2005. - P. 81-118.
8. Stănciulescu, Traian D. Tratat de creatologie / T. D.Stănciulescu, Vitalie Belous, Ion Moraru. –Iași : Performantica, 1998. – 525 p.– ISBN 973-97813-8-1. 1 / S76
9. Weisberg, Robert W. Creativitatea și cunoașterea: confruntarea teoriilor / Robert W. Weisberg // Manual de creativitate. - Iași. - 2005. - P. 169-199.
10. Банзельюк, Е. А.Возрастная динамика показателей креативности у детей 6-9 лет/ Е.А. Банзельюк// Вопросы психологии. - 2008. - Nr 3. -P. 55-60.

Chestionar de evaluare finală:

1. Elucidați creativitatea ca concept.
2. Explicați nivele creativității: expresivă, productivă, inventivă, inovativă, emergentivă.
3. Evidențiați teoriile asupra creativității: teoria psihanalitică; teoria gestaltista.
4. Prezentați teoriile asupra creativității: teoria behavioristă; teoria umanistă.
5. Evidențiați teoriile asupra creativității:teoria interpersonală, teoria factorială.
6. Prezentați contribuții recente în domeniul creativității sintetizate de M. Roco.
7. Enunțați fazele procesului creator: prepararea, incubarea.

8. Caracterizați fazele procesului creator: iluminarea și verificarea.
9. Argumentați relația dintre gândirea divergentă și potențialul creativ al personalității.
10. Caracterizați aptitudinile de bază a gândirii divergente: fluiditatea, flexibilitatea, originalitatea, elaborarea, sensibilitatea la problemă, redefinirea.
11. Caracterizați valoarea gândirii convergente și aprehensiunea ca factori intelectual ai creativității.
12. Descrieți factorii nonintelectuali ai creativității: motivația, caracterul.
13. Caracterizați afectivitatea, temperamental și rezonanța intimă ca factori nonintelectuali ai creativității.
14. Elucidați relația dintre aptitudinile speciale și potențialul creativ.
15. Stabiliți relația dintre creativitate și ereditate.
16. Analizați abordările ce reflectă relația dintre vîrstă, sex și creativitate.
17. Descrieți viziunile științifice privind relația dintre sănătatea mintală și creativitate
18. Elucidați ponderea factorilor sociali în creativitate
19. Argumentați rolul familiei în dezvoltarea potențialului creativ.
20. Descrieți rolul școlii în destinul creativității.
21. Specificați și caracterizați creativitatea individuală și de grup
22. Elucidați principalii factori ai creativității de grup: sarcina de grup, structura grupului, aspect psihosociale, organizarea și funcționarea grupului, personalitatea conducătorului de grup.
23. Stipulați distincția dintre grupul creativ și cel creator.
24. Specificați și descrieți formele creativității după domeniu de manifestare.
25. Prezentați metodele pentru psihodiagnosticul creativității la copii.
26. Elucidați metodele pentru psihodiagnosticul creativității la adulți.
27. Relatați despre factorii frenatori ai creativității.
28. Prezentați și explicați clasificarea metodelor de stimulare a creativității.
29. Analizați metodele destinate personalității creatoare: metodele psihoterapiei
30. Elucidați rolul metodelor de valorificare a calităților ambianței fizice și interpersonale în stimularea creativității
31. Descrieți importanța metodelor de relaxare pentru stimularea potențialului creator. Descrieți exemple.
32. Analizați cele mai importante metode sugestive ce pot fi adaptate în scopul dezvoltării potențialului creativ.
33. Dezvăluiți esența și clasificarea metodelor destinate produsului creator.
34. Caracterizați Brainstormingul ca metodă imaginativă destinată produsului creator

35. Comparați Brainstormingul cu Metoda Sinectica.
36. Evidențiați specificul utilizării metodei Philips 6/6.
37. Descrieți modul de organizare, meritul crucial al metodei Discuția Panel
38. Comparați Metoda 6-3-5 cu Metoda Philips 6/6.
39. Comparați metoda Brainstorming cu Metoda Frisco.
40. Elucidați esența Metodei Listelor. Relatați lista interogativă a lui A. Osborn
41. Prezentați o listă a frazelor stimulative pentru creativitate.
42. Prezentați o listă a frazelor inhibitorii pentru creativitate

Anexa Nr.1

Structura programului de dezvoltare a creativității cursul universitar Psihologia creativității

1. Foia de titlu:
 - Denumirea instituției
 - Denumirea Facultății
 - Denumirea catedrei de profil
 - Numele titularului de curs
 - Numele prenumele autorului
 - Anul
2. Tema
3. Scopul
4. Finalități
5. Grupul țintă
6. Descrierea succintă a activităților

Activitatea	Titlul activității	Timp
-------------	--------------------	------

Obiective

Metode și tehnici utilizate

Resurse

Instrucțiunu/proceduri

Sugestii pentru formatori/dificultăți anticipate

Debriefing/reflexie

7. Bibliografie
8. Anexe